

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravníštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Volilski shod na Rakeku.

(Izvirno poročilo.)

V dan 3. t. m. povabil je poslanec notranjskih kmetaskih občin, gosp. dr. Ferjančič, volilce na Rakek, da poroča o svojem delovanju v državnem zboru. Kraj je bil ugodno izbran, kajti na Rakeku smo v središču političnega okraja Logaškega in tudi prebivalci Postojnskega okraja imeli so prav blizu. Zares se je tudi zbralo iz obeh teh okrajev 30 volilnih inteligentnih mož.

Za predsednika shodu bil je izvoljen gospod notar Gruntar iz Logatca in potem je poprijel za besedo poslanec, gospod dr. Ferjančič.

Najprvo je pojasnjeval svoje in svojih tovarišev stališče in navajal razloge, kateri so jih napotili, da so ostali v Hohenwartovem klubu. Iz več slučajev je izvajal, da je jedino na ta način bilo mogoče kolikor toliko doseči. Slovenski poslanci, katerih je le majhno krdelec, ne bi mogli, če niso člani večjega kluba, v katerem imajo zaslombo, ničesar doseči, ko vender mnogo številnejši Mladobli v državnem zboru ničesar ne zmorejo; posebno bi slovenski poslanci takega uspeha nasproti našemu ministru ne bili dosegli preteklo jesen, če niso člani večjega in vsled tega uplivnega kluba. Gosp. poslanec je potem podajal za vsak posamezni resort kratek posnetek tega, kar se je izza zadnjih državnozbornih volitev zgodilo in je povsod pojasnjeval stališče slovenskih poslancev, zakaj so glasovali za ta predlog, zakaj odklanjali drugega.

Po tem, mnogo odobravanem poročilu oglašalo se je več gospodov, ki so prosili pojasnil v raznih rečeh.

Gosp. notar Gruntar naglašja, da je težiti na to, da so sodišča občinstvu lahko pristopna, in vpraša, kako je z nameranim sodiščem v Cirknici? — Gosp. poslanec pravi, da je zadnjič, predno je odšel z Dunaja, povprašal pri pravosodnem ministru o tej reči. Minister mu je zagotovil, da bode rad vstregel tej želji, če se napravi potrebno obsežje sodišču, ker justična uprava uvideva koristi majhnih sodnih okrajev, da pa je stvar zavisna tudi od finančnega ministra zaradi troškov,

ki nastanejo. Cela stvar je sedaj pri višjem sodišči v Gradci.

Gosp. župan Planinski Kovšca vpraša, ali je upati, da se dobi v Planino lesna obrtna šola? — Gosp. poslanec odgovarja, da v tem oziru je storiti še marsikaj lokalnim in deželnim faktorjem, tako bode stvar godna, da se priporoča pri ministru.

Gosp. Sicherl iz Dol. Logatca vpraša, kako je z železnicama Loka-Divača in Logatec-Vipava-Gorica? — Gosp. poslanec poudarja, nanašaje se na shod dne 25. marcija „pri Rebku“ na Goriškem, da železnica Logatec-Gorica ima poleg prometne tudi eminentno strategičko važnost; država dandanes res v prvi vrsti gradi železnice, ki so strategičkega pomena, a ker ne živimo z Italijo le v miru, ampak celo v zvezi, je zanimanje vojnega ministerstva za železnice na jugu prav nimalno. Proga Loka-Divača, kakor druga samostojna zveza s Trstom, je pa po mnenji poslanca le vprašanje časa in ugodnejših financ, ker se za to progo zanimajo mnoge kronovine.

Gosp. Arko iz Dol. Logatca je izrekel željo, da bi se cesta od Logatca na Tolminsko poddržala in da bi se poslanec v tem oziru potegoval.

Gosp. kapelan Hladnik iz Cirknice vpraša, kako stališče zavzema poslanec glede ureditve v alute. — Gosp. poslanec razloži na kratko vprašanja, katera tu prihajajo v poštev, ter naglašja, da je težko nevesčaku izjavljati o tem vprašanji samostojno sodbo, da pa bo s svojimi kolegi za tako uredbo, kakeršne zahtevajo razmere in korist države, kar bodo pa še le pokazale predloge in vsestranski pretres tega važnega in težavnega vprašanja.

Isti g. Hladnik vpraša, kako stališče zavzamejo slovenski poslanci glede dragih prometnih naprav za Dunaj. — Gosp. poslanec odvrča, da se je tega vprašanja že dotikal v svojem poročilu ter izrekel, da bodo slovenski poslanci te naprave votirali, ker se jim je dalo zagotovilo, da bode država podpirala tudi kulturne naprave po kronovinah in osobito na Kranjskem — in tako se bode v bližnjem času potrebno ukre-

nilo, da pričnejo dela za osuševanje barja, kar bode koristno za stolno mesto in pogoj za poznejšnja dela na Notranjskem za odpeljavo voda.

Potem kazali so še mnogi govorniki na neprilichno železnično zvezo Notranjske z Ljubljano, ter da jim je celo nemogoče v jednom dnevu opravljati svoje opravke bodisi na sejnih, bodisi pri oblastvih. Sprožilo se je, da se ponovi prošnja do južne železnice, naj bi uvedla kako ugodnejšo zvezo ter prošnjo do oblasti v Ljubljani, naj bi ukrenila, da bi se — do boljše zveze — stranke iz Notranjske pozivljale na popoldanske ure.

O teh in drugih predmetih bili so živahni razgovori še tudi po končanem oficijalnem delu, došli volilci so se debat prav pridno in temeljito udeleževali, tako da, kar se mnogovrstnosti in občne zanimivosti predmetov tiče, kateri so prišli v razgovor, kakor tudi temeljitosti, s katero se je o njih razpravljalo, nismo pogrešali nikogar.

Zbrani volilci izrekli so konečno z besedami g. Gruntarja svojemu državnemu poslancu gosp. dr. Ferjančiču polno zaupanje in zahvalo za njegovo, vse slovenske interese obsegajoče delovanje.

Ostali smo še potem zbrani v prijateljski družbi, vrstile so se napitnice in pesem je sledila pesmi, dokler ni prišel, žal prezgodaj, ločitve čas.

Deželni zbor kranjski.

(XI. seja, dne 2. aprila 1892. leta.)

(Dalje in konec.)

Posl. baron Schwegel poroča o prošnji okrožnega zdravnika dr. Emila Klimeka za podporo kot zdravnik v zdravišči na Bledu. Finančni odsek predlaga, da se pooblašči deželni odbor, naj dovoli do 200 gld. subvencije na podlagi informacij, katere bode dobil. — Vsprejme se.

Posl. dr. Bleiweis poroča o prošnji Franca Gostinčarja za podelitev ustanove svojemu slepemu sinu za obiskovanje zavoda za slepce v Lincu. Finančni odsek predlaga, naj bi deželni odbor izposloval prosilcu, da dobi od c. kr. vlade kako tako

kolovodij in narodnih prvakov. V duhu je vse takoj zbrano, a poslednjič ta duh sam nastopi ter govori: „Samo sloga — spas slavianstva“.

In oficijalni del je pri kraju.

Začne se zabava. Govor govoru sledi, odzdrav pozdravu odmeva, iz stoterih mladih grl doni pesen.

Slavnostni večer je proslavljen. Društvo nam še vedno živi v spominu.

II.

Društvo „Vendija“ se je začelo razvijati iz malega, a čeprav ni postalo veliko po številu svojih članov, po svojih vejah, bi dejali, vender se je njegov krog iz slovenskega začetka razširil v prvo v jugoslovansko in čez leto in dan v vseslavjansko pristanišče, a njegove korenike so posegle globoko v bitje Graškega tehničnega zavoda in v odnošaje njegovega slavjanskega dijaštva. Tudi v Nemcih se je ime „Vendija“ čestilo, a sloga „Vendijinih“ članov je pri marsikoji priliki v občedijskih rečeh na tem zavodu pravec narekovala.

Društvenikov je „Vendija“ imela v šolskem l. 1870: 22 rednih, l. 1871: 30 rednih, 1 izvenrednega; l. 1872: 30 rednih, 1 izvenrednega; leta 1873: 26 rednih, 5 izvenrednih; l. 1874: 25 rednih, 8 izvenrednih; l. 1875: 10 rednih, 2 izvenredna. Predsedniki so jej bili: Radivoj Poznik, Slavoljub

LISTEK.

„Vendija.“

Spisal Radivoj Poznik. *)

I.

Dne 3. decembra 1879 bilo bi spolnjeno desetletje obstanka društva „Vendije“ na Graški tehniki, da ni nemila usoda za bune Graških dijakov v znani don Carlosovi reči tudi temu društvu prestrigla niti življenja. Akoprav se potem na Graški tehniki ni snovalo novo društvo z enakimi načeli, kakeršne je imela „Vendija“, vender to še ni znamenje, da ne bi živela „Vendija“ v milejših zunanjih okolščinah še dandanes ter da ne bi praznovala 3. decembra l. l. sijajno svoje desetletnice.

Lepo opravljena in sijajno razsvetljena prostrana dvorana bila bi vsprejela stotero in stotero slavjanakih gostov in marsikdo izmej članov bi si šepnol: „malo nas je, al' smo ljudi.“

*) Ta svoj spis čital je prerano umrl inženér Poznik v nekedanjem „Slov. literar. društvu“ na Dunaji 1880. l. Priobčujemo ga sedaj kot donesek k zgodovini življenja visokošolcev slovenskih. Ob jednem pa ta spis tudi razodeva duha svojega očeta. Uredn.

Godba zasvirala bi slavjansko igro, a društveni predsednik nastopil bi naposled ter bi spregovoril: „Pred desetimi leti ustanovilo je deset slovenskih tehnikov naše društvo ter nam je na tuji zemlji zasadilo slovensk, slavjansk vrt, v katerem smo se gojili, slovenske mladike. „Vendija“ nam je priličala naudušenosti za mili naš rod, hrana iz njenega osrčja nas okreplja za delo v narod. Bratje, naše društvo nam predstavlja našo domovino, zanj, zanj delamo i živimo!“

Naudušenost zasije na obrazih društvenikov, a po dvorani se razleže društvena pesen:

„Mi smo si pobratili, Vsakdo bere naj vojsko
Da se osvetimo Tisuče i stove.
Proti neprijateljji, Bratje, z združeno močjo
Da jih pobedimo. Gremo nad vragove.“

Da jim vrnemo nazaj Da se bijemo za dom,
Kar so zakrivil, Pravdo i svobodo,
Proti nam že do sedaj, Da si pred sovražnikom
Z mečem i po sili. Zboljšamo usodo.“

Ne pustimo mi svoj rod,

Tujcu ga vladati!

Da bo sebi svoj gospod,

Cemo mi, pobrati!“

Privrelo je iz vseh stranij brzogovornih pozdrav: od posestrinj in pobratskih društev, od starih članov z severa in z juga, od zapada in vzhoda, od

ustanovo, da bode mogel obiskati zavod v Linci. — Vsprejme se.

Posl. dr. Tavčar poroča v imenu upravnega odseka o prošnjah okrajnocestnih odborov v Postojni in Ilirski Bistrici glede uvrstitve cestne proge od sv. Petra do Trnovskega mej deželne ceste. Po obširno utemeljenem poročilu izroči se prošnja deželnemu odboru z naročilom, da poizve potrebno in predloži dotične načrte, oziroma da prošnjo reši po svojem mnenju.

Posl. dr. Tavčar nadalje poroča o preložitvi Žužemperško-Kočevske okrajne ceste. Deželni odbor je nasvetoval v svojem poročilu, da se cestnemu odboru Žužemperškemu dovoli za izvršitev projektovane cestne preložitve 3000 gld. podpore. Upravni odsek pa se s tem predlogom ne more strinjati iz raznih razlogov ter nasvetuje: Deželni odbor, sprejemši v vednost poročilo deželnega odbora, sklene, da se nasvetovana preložitve Žužemperško-Kočevske okrajne ceste od kneza Turjaškega Krškega mostu do glavnega trga v Žužemperku na podlagi predloženih načrtov za sedaj ne odobri.

Posl. dr. Papež zagovarja prošnjo, oziroma predlog deželnega odbora, popisujoč nedostatke in neprimernosti pri tej cesti. Predlaga torej: Okrajnocestnemu odboru v Žužemperku dovoljuje se za delno preložitve okrajne ceste v Žužemperku po predloženem načrtu z deželnega zaklada 3000 gld., katere je izplačati, kedar bodo prosilci dokazali, da je zagotovljeno tudi pokritje ostalih stroškov.

Posl. Svetec priporoča prav toplo predlog dr. Papeža.

Pri glasovanju vsprejme se predlog dr. Papeža, a predlog upravnega odseka se odkloni.

Prošnja županstva v Slavini, da deželni inženjer izmeri novo cesto iz Slavine v Senožče in prošnja županstva v Cerkljah, da se izvrše preiskave za zgradbo in uravnanje potoka Reke (pri obeh poročevalcih dr. Tavčar) izročita se deželnemu odboru v preiskavo in daljše poročanje.

Posl. Povše poroča v imenu upravnega odseka ob uvrstitvi mostu pri Zgornjem Kašlju mej stavbe okrajnih cest in ob uravnanju Ljubljani nad mostom. Podpira prošnjo podobčine Zgornjega Kašlja in pravi, da je inženirski adjunkt Klinar poročal o preiskavah, ki so se vršile na lici mesta. Treba bode mnogo poprav, ki bi stale skupaj 4000 gld. in za katere treba izdelati krajnim razmeram ustrezajoč načrt. Zato predlaga upravni odsek: Poročilo deželnega odbora glede mostu pri Zgornjem Kašlju in glede uravnave Ljubljani nad mostom se odobruje in deželni odbor pooblašča, da sme stroške za izvršitev potrebnih podrobnih preiskav in dotičnih načrtov pokriti iz deželnega zaklada in če bi bilo moči ta dela še letos izvršiti, da sme dovoliti prosilcem v ta namen podpore največ 1000 gld. iz deželnega zaklada.

Posl. Ogorelec priporoča nasvet upravnega odseka.

Pri glasovanju vsprejme se predlog upravnega odseka.

Posl. Murnik poroča v imenu upravnega odseka o deželnem zakonu ob ugodnostih za nove

stavbe s stanovanji za delavce. — Vsprejme se brez daljše debate nastopni načrt:

Z a k o n

z dne o oprostitvi novih stavb s stanovanji za delavce od doklad k domovni stanarini in k 5 % nemu davku od čistega stanarinskega dohodka.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

§ 1. V zakonu z dne 9. februarja 1892. l., drž. zak. št. 37, zaznamenovane nove stavbe s stanovanji za delavce so za tisto dobo, za katero jim je na podstavi zgoraj navedenega zakona priznana oprostitev od domovne stanarine in od 5 % nega davka od čistega stanarinskega dohodka, oproščene tudi od plačevanja vseh deželnih (in okrajnih) doklad, kakor tudi od polovice občinskih doklad k imenovanim državnim davkom.

§ 2. Po sklepu občinskega zastopa se sme izreči, da se raztegne v § 1. ustanovljena oprostitev od polovice občinskih doklad tudi na daljni, oziroma na ostali del onih doklad.

§ 3. Ako po zakonu z dne 9. februarja 1892 l., drž. zak. št. 37, dovoljene olajšave nehajo na podstavi § 6. navedenega zakona pred določenim časom, mine z istim rokom tudi oprostitev od doklad.

§ 4. Ta zakon stopi v veljavnost z dnem, ko se razglasi.

§ 5. Mojima ministroma za notranje stvari in za finance je naročeno izvršiti ta zakon.

Posl. Stegnar poroča o letnem poročilu deželnega odbora § 3. C: Zdravstvene reči. Marg. št. 40.—47., ki govore o službenem navodilu okrožnim zdravnikom, o zdravstvenem osebju, o plači zdravnika za Senožče, o nadomestovanju necega okrožnega zdravnika, o pokojninskem zakladu za okrožne zdravnike, o ustanovitvi posebnega zdravstvenega okrožja v Logatcu in v Loškem potoku, o denarnem gospodarjenju, vzele so se na znanje brez ugovora. Od 38 zdravstvenih okrožij imelo je 33 nastanovljene zdravnike, v 5 pa je mesto prazno. Plače nastavljenih okrožnih zdravnikov znašale so 16.899 gld.

Pri marg. št. 48. o babicah oglašil se je posl. dr. Bleiweis ter opozarjal na nedostatke, ki se kažejo pri šoli za babice. Slovenski tečaj je vedno dobro obiskan, nemški pa le slabo in vender se ravna z obema jednako, zato je pouk pomanjkljiv. Dotični profesor se je že obrnil do ministerstva, da se odpravijo ti nedostatki. Tudi bi bilo dobro, da se uvedejo ponavljalni tečaji. Vlada naj bi kaj storila v tem oziru. Glede na to predlaga, da naj bode pouk za babice v dveh tečajih zaporedoma slovenski in šele vsak tretji tečaj naj bode nemški.

Poročevalec Stegnar ne ugovarja predlogu, ki se mu zdi koristen in umesten.

Predlog dr. Bleiweisa se vsprejme.

Marg. št. 49.—56.: O ogledovanju mrličev, o bolnici v Kočevju, o občinskih bolnicah na Vrhniki in v Borovnici, o egiptovski boleznii na očeh (trahom, ki se je pokazal v nekaterih krajih), o cepivu in o cepljenju koz in o bolnici v Kajiri — vzele so se na znanje in odobrile.

Slovenci so se večinoma poprijeli cirilice ter je služilo to slavyansko pismo tudi društveni upravi za njeno.

Če tudi to Majarjevo reševanje slavyanskega vprašanja ni imelo drugod znatnega razširjenja, v društvu kakeršno je bila „Vendija“, bil je ta sposob vzajemnosti popolnem na svojem mestu ter je bil gotovo marsikomur izmed „Vendijancev“ podloga za njegovo daljnjeje razvijanje na to stran. Glavno delovanje društva je bilo po predavanjih njegovih društvnikov. Treba je bilo zastaviti pero ter napisati razpravo o katerem predmetu koli, bodisi iz tehnične ali iz leposlovstvene stroke.

Razpored društvenih sej se je navadno glasil:

1. Prečitane zapisnika poslednje seje.
2. Poročilo predsednikovo o došlih dopisih.
3. Poročilo pretresovalcev spisa člana x.
4. Predavanje (govor, deklamacija) člana y.
5. Posamezni predlogi.
6. Društvena zabava.

Predavanje so koj obče pretresovali navzočni društvniki in nazadnje se je glasovalo, sprejme se li članek v društveno knjigo ali ne ter sta bila potem izvoljena še dva pretresovalca za ožje pretresovanje in izpravljenje spisa. Jednega teh pretresovalcev si je izvolil predavalec, drugega pa celi zbor.

Posl. Hribar poroča o prošnji Gustava Tönnies za odpis globe pri zgradbi deželnega gledališča. Ker firma Tönnies ni dogotovila del pri zgradbi novega deželnega gledališča pravočasno, narasla ji je znatna denarna globa, to je po 50 gld. na dan od 31. oktobra l. 1891, ko bi moralo biti poslopje pod streho. Globa bi znašala torej preko 10.000 gld. Deželni odbor o tako važni reči ni hotel sam odločevati in ukreniti, da se morebiti globe oprosti firma Tönniesova. V svoji prošnji navaja firma, da zaradi raznih nepredvidnih zaprek absolutno ni mogla dela dovršiti o pravem času, da je imela zaradi tega kakih 10.000 gld. več stroškov pri pokladanju fundamentov. Kot glavni argument navaja dalje, da dežela ni trpela nobene škode, ampak še prihranila je, ker ni bilo treba dajati subvencij itd. Finančni odsek se je preveril, da je prošnja firme Tönniesove nekaj opravičena, nekaj pa pretirana. Da ni bilo moči igrati, to je moralna škoda, a tudi materijelno škodo imela je dežela zaradi tega. Ker deželni odbor ni stavil konkretnega predloga glede te prošnje, ne more deželni zbor sklepati o njej. Finančni odsek torej predlaga, da se ta prošnja izroči deželnemu odboru, naj jo reši končno. Potem izraža posl. Hribar svoje osebno mnenje glede tega, da so se pri vadji zahtevale hranilnične knjige samo kranjske hranilnice. Predlaga, naj se ne ozira samo na jeden zavod, nego naj so pri tacih prilikah jednakopravne vse hranilnice v deželi.

Finančnega odseka predlog se vsprejme, isto tako predlog posl. Hribarja.

Prošnja diurnista pri deželni zemljiškoodvezni komisiji se reši tako, da se mu dovoli podpora 30 gld. jedenkrat za vselej.

Posl. Višnikar poroča v imenu finančnega odseka o prošnji društva „Pravnik“ v Ljubljani, da se mu takoj izplača dovoljena podpora 500 gld. za izdavanje pravne terminologije. Dovolila se je ta podpora, a izplačati se ima šele, ko bode terminologija dogotovljena. Nabranih je že nad 30.000 listkov in društvo imelo je že izdatne stroške za dopisovanje raznim sotrudnikom, za sobo, katero je moralo najeti, za urejevalca, ki zasluži redno nagrado. Dotični urednik, ki bode pregledaval in urejal nabrani materijal, imel bode najmanj pol leta posla in se bode moral baviti izključno le s tem delom. Zato ga bode treba nagraditi dostojno. Kako potrebna je pravna terminologija, to bi pač bilo odveč poudarjati in dokazovati. Ker ima društvo le skromne dohodke, predlaga finančni odsek, da se dovoljena podpora izplača takoj, kakor prosi društvo. — Ker nikdo ne ugovarja, sprejme se ta predlog.

Ob 1³/₄ uri zaključi deželni glavar sejo.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani, 5. aprila.

Deželni zbor štajerski.

V sobotni seji unela se je nenavadno ostra razprava. Posl. dr. Bayer stavil je v imeni šolakega

Vračan, Mavro Weiss, Slavoj Jenko, Peter Kresnik in Franjo Omanen.

Lepi so bili časi dijaštovanja, a najlepši so bili duevi „Vendijini“, tako si je gotovo mislil marsikateri stari dijačina, stopivši kot izvenreden član „Vendijin“ v borbo vsakdanjega prozajičnega življenja. A znak „Vendijinega“ društva, belomodro-rudeči oprani trak bil je na steno obešen mej drugimi dijaškimi trofejami.

Da, dijaškemu pustemu, podnevnemu životarjenju v predavalni sobi, pri risalni deski jako dobro ugaja vesel večer v društvu svojih tovarišev v vselem pogovoru in pri glasih domače pesni. Tukaj se misli za narod, ž njim se čuti žalost in radost, zanj se snujejo lepe nadeje in načrti.

„Vendija“ posebej je gojila zamisel slavyanske duševne vzajemnosti po praktičnem sposobu. Sprva je bilo Slovencu nekoliko težavno razumeti Hrvata ali Srba, a v drugo, v tretje, . . . i ušesa so bila jugoslavjanska. Kmalu so tudi usta to postala, a kar so usta govorila, to je šlo iz srca. Razven Jugoslavjanov bilo je tudi nekaj Čehov v društvu.

Znano je, da se je pojavil v začetku minolega desetletja na slavyanskem polju naš vrli Matija Majar ter da je izdajal 3 leta svoj list „Slavjan“. „Vendija“ si je Majarjevo zamisel odmah prisvojila ter so bili njeni društvniki iskreni pristaši Majarjevi.

Pri zabavah peli so člani slovenske, hrvatske, srbske in češke peeni vsi skupaj ali tudi po samospetu okolo mize. Da člani niso bili v zadregi zaradi pesenskih besed, imel je vsakdo izmed njih avtografovano pesmarico najnavadnejših pesnij pri sebi v žepu. Tako se je lahko popevala vsaka pesen do konca, kajti navadno našim pevcem spomin ne sega dalje, nego do konca prve kitice.

Sicer pa je vladal pri zabavnem delu društvenega večera zakonik hrvatskih popivskih društev ter se je napivalo pod predsedništvom stolaravnatelja in pomočjo fiškušev domovini, bratstvu, slogi, vzajemnosti, veljakom in prvakom, društvnikom in gostom, ter je bila pridejana v napitnici vsakemu članu „stola“ drugarica, za katero čast bilo je treba „lepo in cifrasto“ zahvaljevati se.

Slovenci so bili navadno sprva nekoliko okorni pod absolutnim vladanjem stolaravnateljstvom, ali kazenski zakonik in njega paragrafi pretvorili so jih kmalu v poslušne podanike tudi zraven 5 odstotkov alkohola, katerega so točili oštirji pri „Belem križi“, pri „Pivljem studenci“ itd. z drugimi 95 odstotki vode vred. Predno je kdo kaj zinil, moral si je „jezik prati“. Društvo se je vselej v najlepšem veselju in pozno v noči razšlo, samo da je li koncu zabave navadno zavlada republika ter obče prekucijstvo. (Konec prih.)

odseka predlog: Deželniemu odboru se naroča, naj izposluje pri vladi, da se bode na mešanih in na slovenskih ljudskih šolah obračala večja skrb na učenje nemškega jezika. To naj se podpira z vsemi postavno dovoljenimi sredstvi, zlasti pa s tem, da se dovoljujejo za poučevanje nemškega jezika zaslužnim učiteljem posebne nagrade iz deželnega zaklada. — Posl. dr. Sernec uprl se je temu nasvetu kar najodločneje. V dolgem govoru pojasnil je šolske razmere in zavrnil razne, pred zbornico iznešene interpretacije, člena 19. drž. osn. zak., katere se ne strinjajo s stališčem vlade in državnega sodišča: „Vsak član dež. odbora sme o čl. 19 misliti to, kar mu najbolj ugaja, ali glasom razsodbe državnega sodišča mora dež. odbor izvršiti ukaze naučnega ministra. Kar se dostaja dolge ekspektoracije o nemščini — o drugih predmetih se je napisalo samo nekoliko vrst, — zahvaliti jo je grofu Stürgkh-u. No, dokler je drž. osn. zakon v veljavi, nas „dobri“ dež. odbor in „dobri“ dež. šolski svet še ne bodeta ovila okolu prsta. Nestrpnosti znamo zavračati, dež. šolski svet nam pa ne imponuje. Svobodno vam je, deliti nagrade učiteljem, kateri ravnajo protizakonito, nas s tem ne bodete ugnali! Tako ravnanje je cinično. Dokler veljajo drž. osn. zakoni, zaupamo Avstriji! Naš dež. glavar nam je na Dunaji očitil, da gledamo na Rusko, grof Stürgkh pa, ki o naših razmerah ničesar ne ve, stavlja predlog, da je učitelje uradoma podkupovati.“ — Grof Stürgkh se zagovarja na dolgo in široko. — Posl. dr. Dečko pravi, da se Slovenci ne plaše boja. „Od dež. zbora ne pričakujejo ničesar, kar bi moglo Slovence koristiti, ker je dež. zbor produkt sila čudne volilne geometrije. Gospodje nasprotniki sodijo, da se rode slovenski otroci samo zato, da imajo priliko učiti se nemški. Ako se bode germanizacija začela tirati močneje, uprli se bomo tudi mi močneje. Tlačen narod ne popraša, če ravna tlačitelj iz egoistiških razlogov, ali če se je zvil v togo državnega interesa. Kako pridemo baš Slovenci do tega, da se najiz naše kože režejo jermena, s katerimi se bode vezala vkupnost državnih delov?“ — Dež. odbornik dr. Schreiner zagovarjal je seveda vse predloge. — Posl. Robič zavrnil je nasprotnike v jako krepkem daljšem govoru. — Poslanec dr. Sernec pravi, da se nam ne vidi primerno usiljevati dež. zboru narodnostna vprašanja in razburjati javno mnenje, baš sedaj, ko treba rešiti socialna vprašanja. Slovenci ne bodo nikdar odnehali od upravičenih svojih tirjatev. — Po kratkem odgovoru namestnika barona Kübecka, ki je trdil, da bi on nikdar nobene nezakonitosti ne dopustil, vsprejela je zbornica vse nasvete šolskega odseka.

Ogerski državni zbor.

Pri razpravi o dotaciji dvora unela se je živahna debata. Poslanci Eötvös, Pazmándy, Visonai in Bano tirjali so ustanovitev posebnega ogerskega dvorstva. Pazmándy stavlja je tudi dotični predlog, trdeč, da sedanja ureditev dvorstva ni primerna in za Oggersko celo žaljiva. Med drugimi slučajji navedel je govornik tudi to, da predsednik ogerske zbornice ni bil vsprejet v posebni avdijenci, kakor bi se spodobilo, ampak pri splošni avdijenci ter da je moral čakati, predno je prišel na vrsto. — Po končani debati, v kateri so posamni govorniki glede porabe dvorovine tožili in tirjali, da se pri delitvi dotacij jemati več ozira na Oggersko, izjavil je finančni minister, da se vladi ustanovitev posebnega dvorstva ne vidi primerna, da se pa posvetuje, kako in kaj bi se dalo storiti, da bi bilo državno pravno stališče Oggerske tudi na dvoru vidno.

Vnanje države.

Rusija in Nemčija.

Ruski veleposlanik v Berlinu, grof Šuvalov, mudil se je pred kratkim v Berlinu in sicer, kakor javljajo nemški listi, zaradi ureditve trgovinskih razmer mej Rusijo in Nemčijo. Važno to vest — ako je resnična — ilustruje pa jako čudno to, da je ruska vlada poklicala svojega vojaškega atašéja iz Berlina na Rusko in da je nemška vlada storila to isto s svojim atašé-jem v St. Peterburgu. V normalnih razmerah je to velevažen korak, kajti odličim atašé-jem sledé navadno poslaniki, v tem slučaju pa se to — vsaj sedaj — gotovo še ne bode zgodilo. Za razmerje mej Rusijo in Nemčijo pa je to izvestno zelo karakteristično.

Italijanci v Afriki.

V italijanski zbornici izjavil se je ministerski predsednik marki Rudini kaj slabo o italijanski kolonialni politiki in izrekel odkrito, da afriške kolonije ne bodo nikdar donosale Italiji toliko političnih in trgovinskih koristij, kolikor jih je pričakovala, in kakor bi bile potrebne v primeri z ogromnimi žrtvami. Marki Rudini povedal je pač še več, to namreč, da bi bila vlada voljna opustiti vso kolonialno politiko, če more to storiti častno. Masanab ustalo bode torej še nadalje v italijanskih rokah. V Rimu in v vsi Italiji naredil je ta govor Rudinjev jako velik utis, naučusenost za Afriko in afriške kolonije pa je hipoma razpuhtela, kakor rosa, kadar jo obsije solnce.

Domače stvari.

— (Deželni zbor kranjski) imel je danes svojo XII. sejo. Novovoljeni poslanec gospod župnik Mesar storil je obljubo v roke deželnega glavarja. Rešile so se razne peticije. Za pridelovanje ameriških trt v šoli na Grmu dovolil se je kredit 500 gld., Okrajnemu cestnemu odboru v Velikih Laščah se je dovolila za zgradbo mosta podpora 500 gld., dolg 4500 gld. pa je poplačati v letnih obrokih po 900 gld. „Dramatičnemu društvu“ v Ljubljani dovolila se je za tekoče leto podpora 3000 gld. Za preložitvev odnosno delno popravilo okrajne ceste z Vrhničke čez Staro Vrhniko v Podlipi dovolila se je podpora 3000 gld. Poročilo dež. odbora o prisilni delarnici, o deželnih dobrodelnih zavodih in o muzeji vzelo se je na znanje in odobrilo brez daljne debate. Obširneje poročamo jutri.

— (Oporoka Ant. Kneza.) Odbor „Matica Slovenske“ je v včerajšnji seji jednoglasno sklenil, da se „Matica“ oglasi za dedno naslednico Knezove zapuščine na podlagi oporoke. Gospodarski odsek se pa pooblasti, da uredi vse kar bo še nadalje potreba, tako, kakor bo za društvo koristno.

— (Rekvijem) za pok. Antona Kneza bode pojutranjim dopoldne ob 9. uri v tukajšnji cerkvi oo. Frančiškanov.

— (Osobne vesti.) Državni pravdnik v Gradci, g. dr. Gustav Zistler, imenovan je višj. dež. sodišča svetnikom v Gradci. — Dež. odbor koroški imenoval je okrajnega živinozdravnika v Marbregu na Spodnjem Štajerskem g. Alojzija Komersa deželnim živinozdravnikom v Sv. Lenartu v Labodski dolini. — Kot državna telegrafistka v Celovci imenovana je gospodična Ivana Findenigg.

— (Promocija.) Naš rojak, gospod Josip Kotnik, bil je včeraj na Graškem vseučilišču promoviran doktorjem prava.

— (Petindvajsetletnico) svojega delovanja kot slovenski igralec praznuje te dni g. J. Šušteršič-Sršen. Uvažuje marljivost in veliko porabnost njegovo, dovolil mu je odbor „Dramatičnega društva“ posebno beneficijo, katera bode na velikonočni ponedeljek. Predstavljal se bode znana igra „Lumpaci vagabundus“, v kateri je g. Šušteršič pred 25 leti prvič stopil na oder.

— (Dolenjska železnica.) Koncesionarji dolenjskih železnic prosili so vlade, da dovoli ustanoviti delniško družbo z naslovom „Dolenjske železnice“ in potrditi dotična pravila. Družbina glavica znaša 31.000 glavinskih delnic po 100 gld. to je 3.100.000 gld. Od teh jih uplačajo interesentje 6000 v nominalni vrednosti 600.000 gld. po kursu „al pari“. Ostalih 25.000 v nominalni vrednosti 2.500.000, katere bode prevzela pozneje državna uprava „al pari“ in ki imajo popolnoma jednake pravice z onimi 6000 glavnicami, katere prevzemo interesentje, imajo vplačati koncesionarji. Družba imela bode pravico, da izda pod pogoji, katere določuje državna uprava, prioritete obligacije, ki se obrestujejo s 4% in se izplačuje nazaj v 75 letih. Takih obligacij bode v nominalni vrednosti za 7.000.000 gld. v bankovcih.

— (Predavanje v Rudolfinumu.) V petek, dne 1. t. m., govoril je g. kustos Müller o najnovejših najdbah na Kranjskem. Najprej je postavil na ogled lep model čolna, najdenega na barju ter na kratko pojasnil okolščine znamenite te najdbe. Model je v velikosti $\frac{1}{10}$ in jako dobro izdelan. Predavatelj omenil je nadalje, da se je tudi pri gradbi kamniške železnice našlo nekaj zanimivih rečij, namreč nekaj zapestnic, razne železnine, nož in sulica; reči je kamniško okrajno glavarstvo izročilo muzeju. Glavni predmet predavanju pa so bile najdbe pri sv. Mihelu nad Hrenovicami, kjer je mnogo gradišč. Tam so izkopali mnogo orožja, in to dokazuje, da so ondu bili o svojem času tudi boji. Železna sulica, utopljena v žgani kamen priča, da je hud požar uničil naselbino. Gosp. govornik izložil je na ogled različna orožja, nekatera pa je bil dal nalašč ponarediti, da je pokazal njih rabo. Kazal nam je keltiški meč, keltiško kopje in sulice, a da se vidi razlika, pokazal je tudi rimski meč in rimski pilum zmagajočih legij. S posebnim zanimanjem ogledali smo si orožje, podobno tanki sulici z luknjico. Gosp. govornik pojasnil nam je njega pomen. V to luknjico privezali so vojaki s smolo opojeno predivo ter pri napadih na utrjena mesta užgali predivo in metali meče čez zid ter tako v mestu zanetili požar. — Gosp. govornik poročal je nadalje o starinah, katere so se razkrile

pri kopanju kanala v Ljubljani na Tržaški cesti in pri gledališču, kjer so našli mnogo srebrnih in bronastih novcev iz časa Avgusta in Teodozija. Na svetu, kjer stoji novo gledališče, izkopali so tudi 2 metra globoko dva rimska spomenika, posvečena Jupiterju in Neptunu. Gospod kustos nam je ta dva spomenika čedno narisal in napise razložil. Končno pojasnil nam je še ponarejeni napis na kamenu, uzidanem v semenišču Ljubljanskem, dokazujoč, da je ta napis dal narediti Talničar svoji soprogi v spomin. Talničarjeva soproga je bila iz rodbine Saneti in prestavši črke naredil je Talničar iz tega imena besedo Natesia. Tudi v mesetcu Portogruaro na Laškem je uzidan podobno urejen spomenik in bržkone je bil ta tudi Talničarju v vzgled. Gospod govornik končaval je zanimivo svoje predavanje z željo, da bi se bogati historični zakladi naše dežele kolikor moči oteli pogubi ter zaključil z nekaterimi prav primernimi granesi iz korana. — Mnogobrojno občinstvo zahvalilo se je g. kustosu za podani užitek z laskavim ploskanjem.

— (Kranjski veteranci) udeležili se bodo slavnosti odkritja spomenika Radeckega na Dunaji. Odide jih vsaj 80 mož z zastavo. Na čelu jim bode korni poveljnik, magistratni koncipist gosp. Mihalič.

— (Za rešitev življenja) prisodila je c. kr. deželna vlada v Ljubljani komptoiristu Mirku Köchlerju nagrado 15 gld. raznašalcu telegramov Martinu Gostiču pa 10 gld., ker sta rešila iz Ljubljane neko Nežo Klun.

— (Prememba v posesti.) Posestvo bivšega spediterja g. Frana Pirker-ja v Ljubljani, na Resljevi cesti št. 26, kupil je g. Felix Toman za 8000 gld.

— (Nova policijska stražnica) v Ljubljani odprla se je danes v Kravji dolini v hiši gospe Skaletove. Druga stražnica odpre se, kakor čujemo, v kratkem v Karlovskem predmestju (predkraj Kurja vas) v hiši g. J. Borštnika.

— („Prva Vipavska sadjarska zadruga“) Občni zbor „Prve Vipavske sadjarske zadruge“ preložen je zaradi pogreba člana g. Jos. Mayerja na prihodnjo nedeljo 10. t. m. z istim vspeedom.

— (Umrli je) v Mariboru dne 31. m. m. kapelnik godbe delavnic južne železnice gosp. J. Handel. Znan je bil dober glasbenik in je godba, kateri je bil na čelu, sodelovala pri raznih prilikah tudi pri slovenskih slavnostih in svirala slovanske komade.

— (V deželnem zavodu za gluhe in slihe) v Gradci izpraznjenih je 15 ustanovnih mest za siromašne gluhe in slihe deželane v starosti od 6. do 12. leta. Prošnje za vsprejem je do dne 30. aprila doposlali vodstvu.

— (Surov napad.) Piše se nam iz Središča: Štirji kmetski fantje iz Grab pri Središču napadli so v nedeljo 27. marcija Ivana Tkalcu kmetskega sina iz Resike pri Središču, ko je šel zvečer domov iz Ormoža. Suroveži so Tkalcu tako pretepli, da je na pol mrtev na cesti obležal. Tudi žepno uro so mu vzeli — denarje pa, blizu 11 gld., so mu pustili. Lopove so izročili sodišču. Stanje Tkalcovo se boljša, akopram je bilo zelo nevarno.

— (Nov parobrod za Vrbsko jezero.) V Linci izdelal se je nov parobrod „Helios“, ki je namenjen za Vrbsko jezero. Pojedine dele, ki dosepejo te dni, sestavili bodo v delavnici Joungovi v Pričicah v občini Poreče. Novi parobrod je dolg 104 čevlje in za 2 čevlja širji nego stari „Neptun“. Prostora ima za 300 oseb in bode razsvetljen električno. Vozilo se bode zdaj po šestkrat na dan preko jezera.

— (Za italijansko vseučilišče) oglašil se je poleg Tržaškega deželnega zbora tudi deželni zbor isterski s primerno resolucije, katero so stavili italijanski poslanci. Zahteva nekoliko tisoč Italijanov zdi se seveda gotovim italijanskim organom „giusto desiderio di tutte le provincie italiane“. Če pa mnogo večje število Slovencev in Hrvatov totranske državne polovice zahteva dokaj manj, so to le prenapetosti, katerih ni smeti dovoliti. To je pravicoljubnost in ravnopravnost, kakoršno si mislijo nasprotniki naši!

— (Pevsko društvo „Adrija“ v Bar-kovljah.) ki deluje marljivo za razvoj slovanske pesmi na obalah Adrije in s tem pospešuje slovensko zavednost, imelo je dne 27. m. m. svoj občni zbor. V minulemu letu sodelovalo je 36 pevcev,

Lastnina in tisk „Národne Tiskarne“.